

vita marina

zeebiologische dokumentatie

37e jrg. nr. 3 mei-juni 1987

Inhoud losbladige dokumentatie:

3 - vissen	59-66
8 - keverslakken	125-128
9 - buikpotigen	419-422
9 - buikpotigen	429-430
19 - mariene flora	39-44
26 - noordzeeweekdieren	27-30
28 - literatuur	131-132

ISSN 0165 - 8980

Inhoud mededelingenblad:

Jaarbijdrage al voldaan?	26
Tectus niloticus	26
Landelijke contacten	26
Verhuisberichten	26
Zoekertjes	27
Literatuur in het kort	27-29
Egypte beschermt natuur	29
Visserij en vervuiling	29
Harlech beach, Wales	30-31
Strand van South Erradale	31-32
Eco-Mare	32
Handel en wandel in de taxonomie	33-34
Laagwater in de weekends	34-35
Zeebiologisch Museum	36

VITA MARINA is een tweemaandelijks uitgave van de
STICHTING BIOLOGIA MARITIMA

Abonnementsprijs f 37,50 per jaar voor Nederland, België en de Nederlandse Antillen; voor de overige landen f 45,- per jaar.
Betaling per giro of per internationale postwissel.

BESTUUR:

Jeroen Goud (voorzitter), Willem Faber (secretaris) en Theo Strengers.

REDAKTIE:

Willem Faber, Jeroen Goud, Theo Strengers (foto) en Joke Weisscher.

ADMINISTRATIE EN REDAKTIE:

postbus 64628, 2506 CA 's-Gravenhage
giro: 606100

Mr. Willem Faber, v. Alkemadelaan 938, 2597 BG Den Haag, tel. 070 - 551245;
Jeroen Goud, Voorplecht 104, 1186 WS Amstelveen, tel. 020 - 437347;
Theo Strengers, Doldersestraat 68, 2574 TD Den Haag, tel. 070 - 609263;
Joke Weisscher, Nieuw Voordorpstraat 24, 2251 TB Voorschoten, tel. 01717-8363.

JAARBIJDRAGE AL VOLDAAN?

Hierbij nogmaals een dringend verzoek aan degenen die hun bijdrage voor 1987 (nog!) niet hebben overgemaakt. Wilt u dit zo spoedig mogelijk doen.

Sommige BM-ers waren bijzonder vlot met betalen. Zij wisten toen echter nog niet dat de jaarbijdrage is verhoogd naar f 37,50. Willen zij het verschil van f 5,- alsnog overmaken.

Als u allen meewerkt bespaart dat ons extra werk. En vergeet u niet, dat wij ook aan onze financiële verplichtingen moeten voldoen en die zijn door de Vita marina niet gering! Bij voorbaat dank.

Het bestuur

TECTUS NILOTICUS

Op bladzijde 422 van de rubriek buikpotigen hebben we een kaartje afgebeeld, dat zou zijn gebaseerd op een kaart van Brian Parkinson. Helaas was de betrokken pagina al gedrukt, toen wij in Hawaiian Shell News (vol. XXXV(6):5) lazen, dat die bronvermelding wel erg onvolledig was. De kaart is namelijk afkomstig van W. Bour, F. Gohin en Ph. Bouchet en behoort bij een door deze auteurs in 1982 gepubliceerd rapport: Croissan-

ce et Mortalité de Trocas de Nouvelle Calédonie. Het verschil met deze oorspronkelijke kaart bestaat in het vervangen van de Franse namen door Engelse namen en de toevoeging van de transporten in 1985 en 1986. De eerlijkheid gebiedt dit er toch even bij te vermelden.

Red.

LANDELIJKE KONTAKTEN

Bij onderstaande adressen kunt u terecht met vragen betreffende literatuur, determinatie e.d. met betrekking tot de genoemde familie.

MURICIDAE - Rob Walburg, Pieter Langendijkstraat 66, 2533 TL Den Haag, telef. 070 - 891932.

NOORDZEE - Jeroen Goud, Voorplecht 104, 1186 WS Amstelveen, telef. 020 - 437247.

OLIVIDAE - Ron Voskuil, Houthaak 2^b, 2611 LE Delft, telef. 015 - 132590.

PECTINIDAE - Henk Dijkstra, Gravinneweg 12, 8604 CA Sneek, telef. 05150 - 15062.

STROMBIDAE - Gijs Kronenberg, Havenstraat 7, 5611 VE Eindhoven, telef. 040 - 124902.

VENERIDAE - Frank Sloof, Ridderspoorweg 254, 2565 AS Den Haag, telef. 070 - 258582.

XENOPHORIDAE - Gijs Kronenberg.

VERHUISBERICHTEN

Het komt nogal eens voor dat de Vita marina terugkomt omdat de geadresseerde ons geen bericht van verhuizing heeft gezonden. Dat geeft veel zoekwerk. Wilt u ons voortaan steeds een berichtje sturen. Veel dank.

ZOEKERTJES

Delbeke José-Desmet heeft momenteel zo'n 750 exemplaren van de familie der Cypraeidae dubbel, die hij graag wil ruilen of tegen een zeer schappelijke prijs wil doorverkopen. Het zijn allerhande soorten, van caput-draconis, tigris tot een Cypraea aurantium en C. guttata. Verder heeft hij ook talrijke korallen. Degene, die belangstelling heeft kan zich richten tot het adres Erfgoedlaan 26, 9800 Deinze, België of opbellen op nummer (091) 86 03 93.

*

Te koop aangeboden Vita marina jaargangen 1974 tot en met 1980. Prijs van het geheel f 100,-. Te bevragen bij mevrouw W. Minet, telefoon 020 - 128764.

Wie kan mij helpen van het boek: Schelpen vinden en herkennen van B. Entrop? Graag een telefoontje naar W.Kerkhof 01751 - 10432 - Wassenaar

LITERATUUR IN HET KORT

REVISION OF THE LIMPETS OF THE RED SEA
In het mededelingenblad jrg. SEA 36(5/6):51 is de jubileumuitgave van Gloria Maris, het blad van de Belgische Vereniging voor Conchyologie, vermeld. In de serie Red Sea Malacology waren toen drie nummers verschenen met achtereenvolgens de Chamidae, de Concellariidae en - toen nog niet maar inmiddels wel verschenen - Conidae. Die serie is thans aangevuld met de Patellidae en de Fissurellidae met van de laatste familie in

het bijzonder het geslacht Hemitoma. Hetgeen van de vorige uitgaven is gezegd, geldt ook hier, zij het dat deze uitgave alleen zwart-wit afbeeldingen heeft. Een vervolg op deze serie is al aangekondigd. U kunt de losse uitgaven kopen, maar nieuwe leden van de vereniging ontvangen volume 25 met vijf bijzondere uitgaven en volume 26, waarin de laatste uitgave is verschenen, voor twee maal het lidmaatschap. Het lidgeld bedraagt f 28,-, welk bedrag u kunt overschrijven op gironummer 5213389 ten name van A. Eijkelenboom, Verschoorstraat 79 b, 3081 JW Rotterdam.

REVISION OF THE SUBFAMILY TROPHONIDAE IN SOUTHERN AFRICA, WITH DESCRIPTION OF FOUR NEW SPECIES
door Roland Houart.

Dit artikel vormt de gehele inhoud van APEX, de wetenschappelijke mededelingen van de Société Belge de Malacologie. 17 soorten passerende de revue. Als nieuw beschreven soorten worden genoemd: Afritrophon inglorius, Trophon barnardi, Apixystus kilburni en Apixystus transkeiensis. Bovendien heeft de auteur van drie 'soorten' niet kunnen komen tot een zekere determinatie, omdat het beschikbare materiaal daarvoor onvoldoende was. Zwart-wit foto's ondersteunen de Engelse tekst. Verder geeft de schrijver duidelijke tekeningen van de protoconch van deze Muricidae en verspreidingskaartjes van de verschillende soorten. Voor een exemplaar van dit nummer van APEX, vol.2(2), moet u zich wenden tot Mons. J.Buyle, Av.M.Maeterlinck, 56, bte 8, B - 1030 Bruxelles, België.

DE WEST-EUROPESE LITTORINA-SOORTEN: EEN BESCHRIJVING VAN DE VERSCHILLENDE SOORTEN

door Th. Warmoes. 1987.

Themanummer van 'De Strandvlo', jaargang 7(3)), periodiek van de 'Strandwerkgroep' - België.

De enorme kleur- en vormvariabiliteit bij de Littorina's, bij velen beter bekend als kreukels of alikruiken, heeft ervoor gezorgd, dat niet alleen bij verzamelaars maar ook bij biologen deze groep een geliefd studie- en verzamelobject is gebleken. Een goede illustratie hiervan is wel de lijst van Pettitt (1974) waarin hij 736 literatuurreferenties geeft met betrekking tot de familie Littorinidae uit de periode van 1758 - 1973.

Er is dus al heel veel onderzoek verricht aan deze diertjes, maar naar mate het vordert, wordt de zaak steeds ingewikkelder en komen er steeds meer vragen bij. Speciaal voor de (niet-gespecialiseerde) amateur heeft Warmoes deze uitgebreide bijdrage geschreven. Stuk voor stuk behandelt hij de soorten of soortengroepen, geeft er een beschrijving

van en vat samen wat er in de literatuur tot nu toe over is gepubliceerd. Voor hen die volgend jaar willen deelnemen aan het Nederlandse inventarisatie-onderzoek van de Littorina-soorten is dit een verplicht stukje studiemateriaal! Het nummer is slechts verkrijgbaar door de abonnementsprijs 1987 ad BF 200 te storten op postrekening 000-1493424-12 ten name van "De Strandwerkgroep" per adres A. Goethaels, Lobelialaan 5, 8400 Oostende België. Men krijgt daarvoor dan alle 4 de nummers van de Strandvlo.

LIJST VAN DE RECENTE MARIENE MOLLUSKEN VAN BELGIE

door Thierry BACKELJAU
Studiedocumenten nr. 29 - Brussel 1986. Prijs BF 120.
Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Vautierstraat 29, B - 1040 Brussel, België.

De voor ons liggende naamlijst, waarbij gestreefd werd naar een zo groot mogelijke volledigheid, is een waardevol instrument voor iedere serieuze verzamelaar en welhaast een voorwaarde voor diegenen, die marien malacologisch onderzoek plegen. De lijst omvat alle klassen van de weekdieren. Opgenomen zijn alle soorten die binnen een afgebakend gebied voor de Belgische kust

levend voorkomen, bekend uit de collecties van het K.B.I.N. of van goede literatuurmeldingen (met name uit de Strandvlo). Eveneens zijn opgenomen alle soorten, die dood zijn verzameld of in de literatuur als zodanig zijn vermeld. De soorten uit deze laatste twee categorieën staan begrijpelijkerwijs met een ? vermeld. Als gevolg van zeestromingen worden nogal veel soorten van buiten het faunagebied aangevoerd. Ook zijn er nogal wat soorten die voor de kust in tertiaire en kwartaire afzettingen voorkomen en die door omwoeling en verplaatsing soms op de kust aanspoelen. Zo staan er vele vraagtekens in de lijst, objectief gezien wel juist, maar jammer is het dat er niet is aangegeven of het om aangevoerd dan wel om fossiel materiaal gaat. Vaak zal er toch wel kennis hierover bestaan. Grote waarde heeft ook de toegevoegde lijst met 233 opmerkingen of taxonomische voetnoten. Hier staat veel wetenswaardigs in over de beschikbare specifieke literatuur alsmede over de recente taxonomische ontwikkelingen. Een zeer complete literatuurlijst sluit het geheel af. Te koop bij bovengenoemd instituut.

EGYPTE BESCHERMT NATUUR

Egypte heeft thans ook een wet, die de natuur in bepaalde gebieden met strafbedreigingen beschermt. Daaronder vallen ook enkele zeegebieden. Op die plaatsen is het verboden om schelpen en koralen voor welk doel ook weg te nemen. Voorbeelden daarvan zijn de koraalriffen van Ras Mo-

ammed aan de zuidpunt van de Sinai en de ondiepe lagune van Bardawil aan de Middellandse Zee-zijde van de Sinai. Het eerste gebied is belangrijk omdat daar onder meer de zeldzame *Terebra castigata* A.H.Cooke, 1885 leeft. Het andere gebied is de eerste stop voor vele Erythraïsche soorten, die met succes het Suezkanaal zijn gepasseerd en trachten zich in de Middellandse Zee te vestigen. (NYSCN, no. 299)

VISSERIJ EN VERVUILING

Het schijnt, dat de beroepsvisserij gepaard moet gaan met een enorme vervuiling van de zeeën. In 1982 stelden men vast dat 86% van de rommel op de Amerikaanse stranden afkomstig was van de visserij. Over de gehele wereld worden de volgende aantallen verpakkingsmateriaal over boord gezet: 4.800.000 van metaal; 300.000 van glas; 450.000 van plastic. In 1985 hebben 2100 vrijwilligers op enkele stranden van Oregon (USA) binnen drie uur 26 ton plastic afval verzameld. Duikers ergeren zich aan de grote hoeveelheden rommel die zij onder water tegenkomen. Zeer veel schade wordt aangericht door oude netten, die in zee achter blijven en jaar na jaar doorgaan met "vissen" zonder dat de buit aan iemand ten goede komt.

HARLECH BEACH, WALES

Er zijn van die dingen, waarvoor het achteraf niet mogelijk is een verklaring te geven. Dat is onder meer het geval met hetgeen in het mededelingenblad 1987 (2) over Harlech Beach, Wales is opgenomen. Daarin is om onverklaarbare reden een groot deel niet opgenomen, waardoor het hele stuk onsamenhangend is geworden. We kunnen hier slechts Charles Szerkowski daarvoor onze verontschuldiging aanbieden en het ontbrekende deel in dit mededelingenblad alsnog opnemen. Het duidelijkste lijkt het ons, als we beginnen - zie bladzijde 19 - na de daar opgenomen driedeling A, B en C. Het eerste stukje leest u dan voor de tweede maal, maar dat is alleen maar duidelijker.

A.
De hoogste vloedlijn (A) leverde mij drie soorten grotere Gastropoden op. De lijn was bezaaid met wulken, Buccinum undatum L., waaronder zelfs nog levende. Ik vond een aantal fraaie exemplaren, compleet met volkomen gave top en mondrand; herstelde breuken nam ik dan ook graag op de koop toe. Hier en daar lagen er ook eierkapsels van deze soort. Tussen deze veelheid van wulken trof ik tot mijn grote verbazing een beschadigde Colus gracilis Da Costa aan, waar ik erg blij mee ben, aangezien deze soort normaliter eigenlijk alleen maar via vissers te bemachtigen is. De beschadigingen storen mij dan ook in het geheel niet. Ook vond ik op een gegeven moment een zeer fraaie noordhoren, Neptunea antiqua L. De horen is okerbruinachtig

gekleurd, heeft een gave top en mondrand en is zo'n dertien centimeter hoog; de mondopening is bezaaid met lege kalkkokerwormpjes.

B.
Ik zal hier volstaan met een opsomming van de gevonden soorten en hun aantallen:
Pecten maximus L. - 1 losse klep (juvenilel); Cyprina islandica - 1 losse klep; Acanthocardia echinata L. - enkele losse kleppen; Callista chione L. - 2 losse kleppen; Chamelea striatula Da Costa - vele, fraai getekende doubletten; Venerupis aurea Gmelin - 1 doublet; Venerupis pulstrata Montagu - enkele doubletten; Mysia undata Pennant - vele doubletten; Arcopagia crassa Pennant - 2 losse kleppen, niet bijzonder fraai; Scrobicularia plana Da Costa - 2 doubletten; Donax vittatus Da Costa - vele doubletten; Mactra cinerea Montagu - vele doubletten; Lutraria lutraria L. - 3 losse kleppen; Pharus legumen L. - vele doubletten; Solen marginatus Pennant - 3 doubletten; Ensis siliqua L. - vele doubletten, dit is de overheersende soort in deze schelpenbanken; Ensis arcuatus Jeffreys - 2 doubletten; Ensis ensis L. - 1 doublet; Ensis phaxoides Van Urk - vele doubletten; Patella vulgata L. - enkele exemplaren; Turritella communis Risso - vele exemplaren, waarvan sommige overdekt met een vreemde, roestkleurige en raspachtige begroeiing; Lunatia catena Da Costa - enkele verse en gave exemplaren, ook een paar met dezelfde begroeiing als bij Turritella communis, tevens wat eierkapsels; Aporrhais pes-

pelicani - 4 exemplaren; Philine quadripartita Ascanius - 4 redelijk gave exemplaren; Nucella lapillus L. - enkele exemplaren.

C.
De vele gruis- en schelpenbankjes net onder de vloedlijn boden mij zonder twijfel de meeste soorten schelpen. Een gedeelte van het hier verzamelde materiaal heb ik als schelpengruis verzameld en pas later thuis uitgezocht. Ik heb hier ook vrij zeldzame soorten gevonden. Zo vond ik in het fijne gruis tot mijn vreugde twee toch wel bijzondere losse klepjes: Delectopecten vitreus Gmelin en Chlamys sulcata Müller! Beide klepjes zijn gaaf.

*
Vervolg op bladzijde 19, 9 regel van onder. Vlak daarvoor staat de naam Chlamys decussata. Dit is een fout waarop de auteur terecht heeft gewezen. Dit moet zijn Chlamys sulcata, zoals hiervoor vermeld.

STRAND VAN SOUTH ERRADALE

Toen ik het artikel las over Harlech Beach kwamen bij mij herinneringen boven van een strand dat ik jaren geleden heb mogen bezoeken. Net als Charles Szerkowski ben ik van mening dat Bretagne niet het enig zaligmakende schelpenparadijs is. Ik denk, dat vele stranden op de Britse eilanden minstens even interessant zijn. Een aantal jaren geleden raakte ik verzeild aan de noordwest kust van Schotland, in het dorpje Gairloch aan de Atlantische kust. Een zeer onherbergzaam gebied, maar met schitte-

rende stranden. Vele soorten vond ik op het strand bij het dorp, maar het allermooiste was het strand bij de nederzetting South Erradale, iets zuidelijker aan de kust; dat was een waar schelpenparadijs. Dit strand bij South Erradale was niet eenvoudig te bereiken. De eenbaans - gedeeltelijk onverharde - weg hield op in het "dorp" en om aan het strand te komen moest men een aantal weilanden met hooglandrunderen doorkruisen. Maar de moeite was niet voor niets. De schelpen lagen er voor het oprapen. Net als Charles Szerkowski trof ik een groot aantal soorten aan die ik er niet verwacht had. De meest eigenaardige vondst vond ik twee losse kleppen van een soort die ik - met de mij ter beschikking staande literatuur - alleen kan determineren als Angulus incarnatus (L.). Ik zeg dit zo aarzelend omdat volgens de literatuur de soort voorkomt in de Middellandse Zee. *) Ook veel meer zuidelijke soorten, zoals Irivia europea (Montagu) **) en Auquiptecten opercularis (L.), trof ik er aan. Deze beide soorten in grote hoeveelheden. In zijn artikel over Harlech Beach schrijft Charles Szerkowski over de vondst van kleine stukjes koraal. Op het strand bij South Erradale verzamelde ik een halve jampot vol. Alles bij elkaar viel ik, op het strand lopende, van de ene verbazing in de andere. Ik kan verzamelers een bezoek aan de stranden van Noordwest-Schotland dan ook zeer aanraden, mede ook vanwege de schitterende natuur, al zal men zich goed tegen het onvriendelijke weer moeten wapenen. Tenslotte volgt hier een greep uit

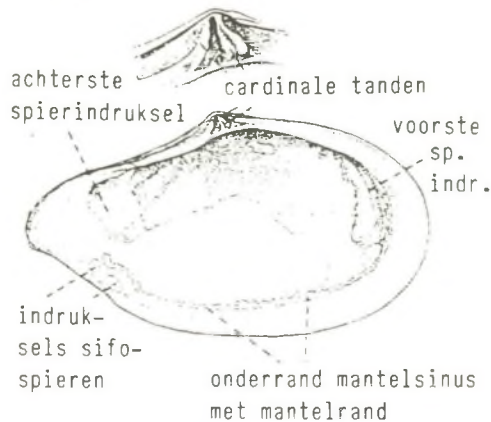

de omvangrijke lijst van gevonden soorten: Helcion pellucidum, Acmaea virginea, Jujubinus montagui, Lacuna crassior, Skeneopsis planorbis, Chlamys multistriata, Camptonectes tigrinus, Hinnites distortus, Thyasira flexuosa, Lucinoma borealis, Moerella donacina, Psammobella tellinella en Thracia papyracea.

Patty Meulenbroeks

Noten redactie:

*) Tebble (1966) en McMillan (1973) noemen Tellina squalida Montagu, terwijl Nordsieck twee ondersoorten onderscheidt: Angulus incarnatus incarnatus Linné uit de Middellandse Zee en Angulus incarnatus squalidus (Pulteney) uit de Atlantische Oceaan. Backeljau (1986) noemt Tellina (Angulus) incarnata L. Angulus en Tellina worden in de literatuur door elkaar gebruikt.

Tellina squalida, naar Tebble.

**) Fretter en Graham (1981) onderscheiden Trivia monacha (Da Costa, 1778) en Trivia arctica (Pulteney, 1799), welke soorten door oudere auteurs werden samengenomen onder de naam Trivia europaea (Montagu, 1808).

De bekende zeehondenopvang Texel bij het Natuurrecreatiecentrum is geheel vernieuwd. Tegelijkertijd heeft het centrum een nieuwe naam gekregen: ECOMARE, Centrum voor wadden en Noordzee. Deze nieuwe naam dekt de inhoud van het centrum beter dan de oude. In de komende jaren zullen de functies van bezoekers-centrum, natuurhistorisch museum en centrum voor natuur- en milieuedukatie voor het Waddengebied en de Noordzee verder worden uitgebouwd. Zo is er o.a. een groot schaalmodel van een wadden ecosysteem gepland, een gecomputeriseerde databank over het waddengebied en de Noordzee en is het de bedoeling dat een veldstudiecentrum van de grond komt. Het zeehondencentrum en het vogelopvangcentrum zijn in het geheel geïntegreerd. Voor het centrum is een nieuwe huisstijl ontwikkeld; het nieuwe logo ziet u boven dit stukje.

DE MOGELIJKHEDEN VAN BM ZIJN
AFHANKELIJK VAN HET AANTAL BM-
ERS. HEBT U AL EENS GEPROBEERD
ANDEREN TE INTERESSEREN?

HANDEL EN WANDEL IN DE TAXONOMIE SOORTEN EN SOORTEN

George Karleskint is een assistent-professor in de biologie aan het Meramec Community College van St. Louis en bovendien een bekend schelpenhandelaar. In het Conchologists of America Bulletin (vol.15(1)) heeft hij over de steeds weer opkomende vraag: hebben we met een nieuwe soort te doen?, zijn mening gegeven. En die is interessant genoeg om hier weer te geven.

Alle verzamelaars worden van tijd tot tijd geconfronteerd met het probleem van de soorten. Hoewel wij verschillende soorten schelpen verzamelen, zijn we er niet altijd zeker van wat we verzamelen. Het is duidelijk, dat een soort van zijn naaste familieleden moet verschillen in een of meer specifieke en herkenbare kenmerken. Maar, wanneer meer nieuwe soorten worden benoemd, ontdekken we dat dit toch niet altijd terecht is. Wanneer we de vraag stellen: Wat is een soort?, bemerken we dat het antwoord verschilt al naar gelang aan wie we de vraag hebben gesteld. Voor een bioloog zijn soorten groepen natuurlijke populaties die zich voortplanten, maar op voortplantingsgebied los staan van andere dergelijke groepen. Kort gezegd: een op zich zelf staand genenreservoir (dat is het totaal van de genen dat in een soort of populatie aanwezig is) en wel op zich zelf staand door voortplantingsgrenzen. Voor de verzamelaar zijn species verschillende soorten schelpen naar uiterlijk. Voor de

handelaar zijn species verschillende soorten schelpen, die voor verschillende prijzen kunnen worden verkocht. De criteria voor soorten verschillen van groep tot groep, van persoon tot persoon.

Aangezien we met levende organismen te doen hebben, ligt het verreweg het meest voor de hand de biologische definitie te volgen. Hoewel de meest nauwkeurige is dit tegelijkertijd de moeilijkste om te hanteren. We kunnen nu eenmaal niet zeggen of een bepaald exemplaar in staat is met een erop gelijkend exemplaar voor nakomelingen te zorgen door eenvoudig dat exemplaar te onderzoeken. Dat geldt al heel in het bijzonder, wanneer we alleen maar de schelp bezitten. We neigen dan terug te vallen op het oude beproefde typologische begrip soort, hetgeen wil zeggen dat we ons hoofdzakelijk baseren op uiterlijke kenmerken. Een nieuwe soort is beschreven en het 'type'exemplaar wordt in een museum of een ander dergelijk instituut opgeborgen opdat andere exemplaren door vergelijking kunnen worden gedetermineerd. Indien die andere exemplaren voldoende overeenkomen voor wat betreft de uiterlijke kenmerken met het type-exemplaar, zeggen we dat we met dezelfde soort te doen hebben. Kloppen de kenmerken van de beide exemplaren niet met elkaar, dan is er reden om van verschillende soorten te spreken. Bij deze benadering van de soorten doet zich het duidelijke probleem voor, dat het geen rekening houdt met de variatie die nu eenmaal bij alle natuurlijke populaties voorkomt. Weliswaar wordt een zekere mate van variatie aanvaard, maar dit verschilt

met de onderzoeker en het aantal populatiegegevens. Op die manier is de wijze waarop tussen twee soorten de lijn wordt getrokken, nogal subjectief. Met deze hantering van het soortbegrip komen we dan ook in de moeilijkheden, hetgeen dikwijls tot ergernis en frustratie leidt.

Neem nu bij voorbeeld eens de mens, Homo sapiens. Behalve sommige tweelingen zijn er geen twee exact gelijke individuen. Laten we nu eens aannemen, dat er een expeditie van Mars naar de aarde wordt gezonden om exemplaren van levende wezens te verzamelen. Zij zouden kunnen verzamelen een Indiaan, een neger en een inwoner van Australië. Zouden zij daarna de determinatiewijze toepassen zoals de meesten van ons doen, dan zouden ze zonder twijfel drie verschillende soorten benoemen. Zouden zij daarna tijdens volgende verzamelexpedities nog meer menselijke wezens verzamelen, dan zouden zij ongetwijfeld allerlei verschillen constateren bij vergelijking met de eerder verzamelde typen. Zelfs al zijn er punten van overeenkomst, dan nog is het waarschijnlijk dat vele nieuwe vondsten in het benoemen van nieuwe soorten zouden eindigen. Nu kunnen we wel denken dat dit een dwaas voorbeeld is, maar het is precies hetzelfde als wat er vaak gebeurt bij het vaststellen van nieuwe molluskensoorten. We hoeven niet verder te kijken dan naar de snelle toeneming van het aantal Conus-soorten om een soortgelijk voorbeeld bij de mollusken te zien.

Het probleem is niet eenvoudig en dat is evenmin de oplossing. Veel mensen, die zich bezig houden met de

taxonomie bij weekdieren, bezitten niet de scholing en hebben niet de toegang tot de bronnen die onmisbaar zijn om nieuwe soorten te onderkennen en te benoemen. Zelfs onder de deskundigen bestaat een aanzienlijke groep, die meer paleontoloog dan bioloog is. Ook al zijn zij zeer bedreven in het afleiden van verwantschappen uit zuiver morfologische gegevens (het beschrijven van fossielen biedt weinig andere mogelijkheden dan om op deze wijze te werken), toch houden zij niet altijd voldoende rekening met de natuurlijke verscheidenheid en het vermogen tot verandering, die levensvatbare, levende populaties bezitten. Het onderkennen en beschrijven van nieuwe soorten vergen veel tijd en werk. Niet alleen voor het onderzoeken van het beschikbare materiaal, maar ook voor het vergelijken van de nieuwe vondsten met exemplaren in voor studie ingerichte verzamelingen (niet dus in boeken).

(wordt vervolgd)

LAAG WATER IN DE WEEKENDS ►

Hierbij treft u de laagwaterstanden van de maanden november en december 1987 aan. De tijden zijn ontleend aan "Getijtagels voor Nederland 1987". De tijden met een * geven de tijdstippen met de laagste laagwaterstanden aan. Voor het berekenen van de laagwatertijden van andere kustplaatsen kunt u gebruik maken van het overzicht in mededelingenblad 1987(1): 10 - 11.

nov. 1987	HARLINGEN		nov.1987	H.VAN HOLLAND		nov. 1987	VLISSINGEN	
1 zo	12.42	-	1 zo	6.17	18.29	1 zo	4.14	16.55
7 za	5.40	17.57	7 za	11.08	23.42	7 za	8.55	21.17
8 zo	6.14	18.22	8 zo	11.58	-	8 zo	9.33	21.51
14 za	9.47	21.52	14 za	2.43	15.34	14 za	1.32	14.27
15 zo	11.02	23.00	15 zo	3.56	16.38	15 zo	3.01	15.36
21 za	4.32	17.02	21 za	10.40	19.43	21 za	7.52	20.15
22 zo	5.21	17.44	22 zo	8.08	20.22	22 zo	8.33	20.56
28 za	10.04	21.59	28 za	3.03	13.23	28 za	0.59	13.52
29 zo	11.09	23.08	29 zo	4.33	17.03	29 zo	2.20	15.12

dec. 1987	HARLINGEN		dec.1987	H.VAN HOLLAND		dec. 1987	VLISSINGEN	
5 za	4.37	16.57	5 za	9.50	20.07	5 za	7.57	20.17
6 zo	5.18	17.28	6 zo	8.35	23.02	6 zo	8.36	20.52
12 za	8.46	20.45	12 za	1.23	12.42	12 za	12.35	-
13 zo	9.33	21.32	13 zo	2.10	13.32	13 zo	0.47	13.29
19 za	2.59	15.35	19 za	9.32	18.50	19 za	6.42	19.07
20 zo	3.58	16.28	20 zo	10.13	19.32	20 zo	7.30	19.53
26 za	9.09	21.04*	26 za	2.02	11.52*	26 za	12.34*	-
27 zo	9.57	21.55	27 zo	2.58	13.00*	27 zo	0.46	13.33*

The marine Mollusca of the Bay of Algeciras, Spain

with general notes on Mitrella, Marginellidae and Turridae

J.J. van Aartsen, H.P.G.M. Menkhorst & E. Gittenberger

- 135 pag., 24zwart-wit platen met 229 afbeeldingen
- systematische lijst met 393 soorten mollusken
- vele originele afbeeldingen van een prima kwaliteit
- zeer uitgebreide literatuurlijst

U verzameld Europese mollusken? Ook de kleintjes? Problemen met determineren? Literatuur ontbreekt? Dan komt u eigenlijk niet onder de aanschaf van deze publikatie uit. Verzonden f34,50

Te bestellen door overmaking op giro 60 61 00 t.n.v. Stichting Biologia Maritima, Den Haag onder vermelding van 'Algeciras'

ZEEBIOLOGISCH MUSEUM

Dr. LELYKADE 39 SCHEVENINGEN

TEL. 070 . 502528

Voor de 2-de maal dit jaar organiseren wij een dag voor de geïnteresseerde verzamelaar.

In maart is ons gebleken dat de nieuwe aanpak van onze verkoopdag bij U in goede aarde viel. Vandaar een voortzetting op deze weg.

Natuurlijk vindt U in de vitrines en op de tafels nieuwe aanwinsten voor Uw collectie, voornamelijk uit de Philippijnen, W.Afrika, Chili en de Rode Zee.

SCHELLEN INFO_DAG 7 november

programma:

- 10.00 uur : Ontvangst met een kopje koffie voor onze Vrienden en BM-leden.
Natuurlijk is de museum-toegang gratis.
- 11.00 uur : Dia-lezing over een recente verzamelreis naar de Rode Zee door Mevr. P.Sloof.
Tevens informatie over een geplande groepsreis naar dit gebied.
Ook kunt U in een nieuw ingerichte vitrine kennis maken met de daar verzamelde schelpen.
- 13.00 - 14.00 uur: U kunt Uw meegebrachte lunch ter plaatse nuttigen.
(koffie en frisdrank zijn verkrijgbaar).
- 's middags: Doorlopende filmvoorstellingen.
- Stands: - Het prepareren van krabben, zeesterren e.a. zee-materiaal.
- Mogelijkheid voor gruisonderzoek.
Tevens de kans juveniele schelpvormen te bekijken onder de microscoop (tropisch en atlantisch).
- Inzage recent verschenen literatuur.
- Traditionele schelpverloting. Vergeet U niet hiervoor het gastenboek te tekenen!

Wij hopen U allen op 7 november te begroeten.